

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

11 грудня 2017 року

м. Суми

№ 02-08/2158

**Комунальне підприємство «Міськводоканал»
Сумської міської ради**

40009, м. Суми, вул. Білопільський шлях, 9

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

За результатами розгляду заяви гр. Коваль Н.М. (м. Суми), яка є власником нежитлового приміщення, розташованого на першому поверсі дев'ятиповерхового житлового будинку за адресою: м. Суми, просп. М. Лушпи, буд. 31 (зарєєстровано в тервідділенні 13.11.2017 за № 01-26/84-К) щодо неправомірності дій комунального підприємства «Міськводоканал» Сумської міської ради (місцезнаходження: 40009, м. Суми, вул. Білопільський шлях, буд. 9, ідентифікаційний код – 03352455) (далі – КП «Міськводоканал» СМР, Підприємство), які полягають в обумовленні укладання договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення на приміщення, яке вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення м. Суми, наданням документів, які не передбачені чинними нормативно-правовими актами у сфері водопостачання та водовідведення, та укладанням договорів на надання Підприємством додаткових платних послуг, які не потрібні споживачу,

ВСТАНОВЛЕНО:

КП «Міськводоканал» СМР (м. Суми, Білопільський шлях, 9, ідентифікаційний код – 03352455) є юридичною особою і діє на підставі статуту, нова редакція якого затверджена рішенням Сумської міської ради від 25.04.2012 №1431-МР «Про затвердження нової редакції статуту комунального підприємства «Міськводоканал» Сумської міської ради» (далі – Статут), має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із власним найменуванням.

Згідно із Статутом КП «Міськводоканал» СМР є комунальним підприємством, яке засновано на комунальній власності територіальної громади міста. Засновником Підприємства та власником майна є Сумська міська рада.

Отже, КП «Міськводоканал» СМР у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування положень цього Закону.

Основним видом діяльності Підприємства є надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, які останнє надає на підставі Ліцензії АЕ 199640, виданої Національною комісією, що здійснює держане регулювання у сфері комунальних послуг 05.02.2013 з терміном дії до 04.12.2018.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» ринки централізованого водопостачання та водовідведення віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

Частиною 5 статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для об'єктів усіх форм власності визначено суб'єкта господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення.

Враховуючи вищезазначене, відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Міськводоканал» СМР має ознаки суб'єкта господарювання, що займав монопольне становище на ринках послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення у територіальних (географічних) межах м. Суми, де розташовані діючі мережі Підприємства, у 2016 році та продовжує його займати у поточному періоді 2017 року.

Гр. Коваль Н.М. є приватним нотаріусом і використовує належне їй нежитлове приміщення, розташоване на першому поверсі дев'ятиповерхового житлового будинку за адресою: м. Суми, просп. М. Лушпи, буд. 31 для здійснення нотаріальної діяльності. Постачання холодної води та водовідведення до вказаного приміщення здійснюється з використанням систем централізованого постачання холодної води та водовідведення житлового будинку.

Відповідно до частини другої статті 1 Закону України «Про нотаріат» вчинення нотаріальних дій покладається на нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю.

Згідно з положеннями частини четвертої статті 3 цього ж Закону нотаріус не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності.

Статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що споживач – це фізична чи юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу.

Відповідно до частини четвертої статті 4 Житлового кодексу України до житлового фонду не входять нежилі приміщення в жилих будинках, призначені для торговельних, побутових та інших потреб непромислового характеру.

Таким чином, гр. Коваль Н.М. як приватний нотаріус споживає послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення не для задоволення власних житлово-побутових потреб, а для здійснення нотаріальної діяльності у нежитловому приміщенні, але при цьому у значенні статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» є споживачем послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення – фізичною особою.

Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення між їх виробниками/виконавцями і споживачами – юридичними особами та фізичними особами-підприємцями та фізичними особами (далі – Споживачі), їх права та обов'язки визначені Законами України «Про питну воду та питне водопостачання», «Про житлово-комунальні послуги», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (далі – Правила надання послуг), Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі – Правила користування системами) тощо.

Відповідно до матеріалів заяви гр. Коваль Н.М. (zareєстровано в тервідділенні 13.11.2017 за № 01-26/84-К) остання має у власності нежитлове приміщення, розташоване на першому поверсі дев'ятиповерхового житлового будинку за адресою: м. Суми, просп. М. Лушпи, буд. 31 (далі – Приміщення), яке раніше належало публічному акціонерному товариству «Комерційний банк «Надра».

При цьому вищезазначене Приміщення вже було приєднане до мереж централізованого водопостачання та водовідведення через внутрішньобудинкові мережі житлового будинку, та обладнане засобами обліку холодної та гарячої води, що підтверджується Актом обстеження системи водопостачання та водовідведення від 03.05.2016 б/н та Актом обстеження водопостачання та водовідведення об'єкту від 02.08.2016 № 1, складеними представниками КП «Міськводоканал» СМР та гр. Коваль Н.М.

У зв'язку зі зміною власника Приміщення гр. Коваль Н.М. неодноразово зверталась до КП «Міськводоканал» СМР з питанням щодо укладання договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення. За вказівками КП «Міськводоканал» СМР гр. Коваль Н.М. замовила та виготовила технічні умови, зокрема робочий проект «Водопостачання та водовідведення» вартістю 4330,55 грн, робочий проект «за інженерно-геодезичні вишукувальні роботи по об'єкту – виготовлення паспорту водного господарства» вартістю 918,00 грн.

На звернення гр. Коваль Н.М. від 26.05.2017 № 141/01-16 щодо необхідності укладання договору на надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення КП «Міськводоканал» СМР листом від 21.06.2017 № 24/3942 надало два примірника договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення № 4006 та додатково зобов'язало гр. Коваль Н.М. розробити та надати Паспорт водного господарства відповідно до довідки про об'єми і якісний склад стічних вод та щоквартально надавати до КП «Міськводоканал» СМР звітні дані у формі довідки про об'єми і якісний склад стічних вод.

На звернення гр. Коваль Н.М. від 10.07.2017 № 197/01-16 щодо необхідності укладання договору на надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення як із споживачем – фізичною особою КП «Міськводоканал» СМР листом від 13.10.2017 № 24/7109 надало два примірника договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення від 11.10.2017 № 4006.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» технічні умови – це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам, зокрема щодо водопостачання, каналізації, відведення зливових вод, а право на їх одержання має фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні.

Проте, Приміщення, що знаходиться у власності гр. Коваль Н.М., не є новозбудованим або реконструйованим та вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення, а, отже, отримувати технічні умови на приєднання до централізованих систем водопостачання та водовідведення.

При цьому главою 2.6 Правил технічної експлуатації передбачено, що для експлуатації і оперативного технічного управління роботою системи водопостачання та водовідведення постійному зберіганню в архіві виробника підлягають повні комплекти затверджених проектів на будівництво (реконструкцію) систем водопостачання та водовідведення з усіма додатками, тобто й технічні умови на приєднання нових споживачів. Таким чином, КП «Міськводоканал» СМР, як виробник та виконавець послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, повинен зберігати технічні умови на приєднання, що видавались Підприємством, а отже й мати інформацію щодо вже приєднаних об'єктів, а не вимагати у Споживачів надати копії технічних умов, чи, тим паче, отримати нові.

Окрім цього, видача нових технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та водовідведення об'єктів, що вже були приєднані раніше, дає можливість КП «Міськводоканал» СМР неправомірно висувати нові умови та вимоги до системи водопостачання та водовідведення, такі як: місце приєднання до мереж, вимоги до обладнання, місця розташування засобів обліку спожитої води тощо.

Такі дії КП «Міськводоканал» СМР були б неможливими за умови, якщо останнє зазнавало б значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями послуг з централізованого водопостачання та водовідведення і у разі нав'язування додаткових платних послуг обрали б іншого виконавця послуг.

Таким чином, дії КП «Міськводоканал» СМР, що полягають в обумовленні укладання договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення у приміщенні, яке вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення м. Суми, наданням платних послуг, які не передбачені чинними нормативно-правовими актами у сфері водопостачання та водовідведення, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення у територіальних (географічних) межах м. Суми, де розташовані діючі мережі Підприємства, у вигляді ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

При цьому згідно з пунктом 3 частини 2 статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

Форма типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 933) (далі – Типовий договір).

Крім того, істотні умови договору про надання послуг з питного водопостачання та водовідведення визначені статтею 20 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» та статтею 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

Відповідно до частини 2 статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договір на надання житлово-комунальних послуг не може містити умов, що вводять додаткові види оплати послуг, не передбачені типовими договорами на надання житлово-комунальних послуг, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Частиною 5 статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що процедура погодження договору відбувається протягом одного місяця з дня внесення проекту договору однією із сторін.

Згідно з частиною 1 статті 648 Цивільного кодексу України зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту. Крім того, згідно з пунктом 3 частини 2 статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

За результатами аналізу договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення від 11.10.2017 № 4006, наданого КП «Міськводоканал» СМР гр. Коваль Н.М. для укладання встановлено, що останній не відповідає Типовому договору, оскільки розроблений для укладання КП «Міськводоканал» СМР із юридичними особами або фізичними особами-підприємцями та містить умови (порядок розрахунків та оплати послуг, права та обов'язки сторін, відповідальність сторін), які не передбачені Типовим договором та ущемляють інтереси споживача – фізичної особи, зокрема:

- п. 2.7 Ліміт щомісячного водоспоживання та водовідведення Споживача для комунально-побутових та технологічних потреб становить: 2,7 м. куб/міс.;

- п. 3.2 Оплата Споживачем за скид промислових стічних вод здійснюється згідно з Інструкцією про встановлення та стягнення плати за скид промислових та інших стічних вод у системи каналізації населених пунктів, затвердженою наказом Держбуду від 19.02.2002 № 37 та місцевими правилами приймання стічних вод;

- п. 3.6 За несвоєчасне внесення плати із Споживача стягується пеня у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми простроченого платежу за кожен день прострочення;

- п. 4.2.7 Споживач зобов'язаний у разі несвоєчасного внесення плати за послуги сплачувати пеню в установленому законом та цим договором розмірі, а також сплати суми боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час просторочення та 3 відсотки річних від суми заборгованості;

- п. 4.2.13 Споживач зобов'язаний мати схеми або виконавчі креслення своїх мереж водопостачання та водовідведення, розміщених як у землі, так і всередині будинку із зазначенням діаметра труб, місць розміщення арматури, санітарних приладів, вузлів обліку та інших приладів (пристроїв). Протягом трьох місяців з дня укладення даного договору розробити та погодити з Виконавцем Паспорт водного господарства.

- п. 4.2.15 Споживач зобов'язаний дотримуватися встановлених кількісних та якісних показників стічних вод на каналізаційних випусках. Оплачувати рахунки за скид стічних вод з понаднормативним забрудненням при порушенні встановлених допустимих концентрацій забруднюючих речовин у концентрації, визначеній місцевими правилами приймання стічних вод;

- п. 4.3.7 Виконавець має право контролювати якість, кількість та режим скиду стічних вод Споживача. Пред'являти Споживачу рахунки при порушенні місцевих правил приймання стічних вод та скиду стічних вод з понаднормовим забрудненням;

- п. 4.3.8 Виконавець має право вимагати від Споживача розробки та будівництва локальних очисних споруд при систематичних випадках скиду Споживачем понаднормових забруднень, на випуску стічних вод в контрольний колодезь та ін.

Відповідно до Правил приймання стічних вод абонент водоканалу - це юридична особа або фізична особа, яка зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством, що уклала договір з Водоканалом про надання послуг водопостачання та (або) водовідведення. Враховуючи, що гр. Коваль Н.М. не зареєстрована як фізична особа-підприємець і не є юридичною особою, відносини КП «Міськводоканал» СМР та гр. Коваль Н.М. не врегульовуються Правилами приймання стічних вод.

Такі дії КП «Міськводоканал» СМР були б неможливими за умови, якщо останнє зазнавало б значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями послуг з централізованого водопостачання та водовідведення і у разі укладання договору, який не відповідає законодавству, обрали б іншого виконавця послуг.

Таким чином, дії КП «Міськводоканал» СМР, що полягають в укладанні із споживачем – фізичною особою, яка не зареєстрована як фізична особа-підприємець, договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення який суперечить Типовому договору, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення у територіальних (географічних) межах м. Суми, де розташовані діючі мережі Підприємства, у вигляді ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Зважаючи на вказане та керуючись статтями 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтю 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає комунальному підприємству «Міськводоканал» Сумської міської ради такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. У місячний строк з дня отримання цих рекомендацій припинити дії, які містять ознаки порушення конкуренційного законодавства, шляхом відшкодування неправомірно понесених гр. Коваль Н.М. витрат під час укладання договору про надання послуг з

централізованого постачання холодної води та водовідведення на приміщення, яке вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення м. Суми.

2. У місячний строк з дня отримання цих рекомендацій припинити дії, які містять ознаки порушення конкурентного законодавства, шляхом вчинення дій, спрямованих на укладання із споживачами – фізичними особами, які не зареєстровані як фізичні особи-підприємці, договорів про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення згідно з Типовим договором про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

Про результати виконання цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у п'ятиденний строк з дня їх виконання.

Разом із тим доводимо до Вашого відома, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справ не розпочинається.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

С.В. Гусак